

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
 Юрій КОТЛЯР
« 19 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Спеціальність А 4.03 Середня освіта
Предметна спеціальність А 4.03 Середня освіта
(Історія та громадянська освіта)
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан ФПН

В.о. директора НН ІПО

Начальник НМВ

Владислав

ПАРХОМЕНКО

Ірина МІРОНОВА

Ірина МІРОНОВА

Інна ПІДБЕРЕЗНИХ

Анастасія ХМЕЛЬ

Катерина ЗУБ

Євгенія ПОСТИКІНА

ВСТУП

Практична підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у ЧНУ імені Петра Могили за спеціальністю А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), набуття ними професійних компетенцій є обов'язковою компонентою їхньої професійної підготовки, необхідною для здобуття відповідного освітнього ступеня.

Практична підготовка здобувачів передбачає системність, послідовність її проведення на засадах компетентнісного, діяльнісного, акмеологічного та студентоцентрованого підходів з метою практичного застосування студентами здобутих під час навчання обсягу практичних знань і вмінь, загальних і фахових компетентностей, які відповідають необхідному рівню вищої освіти.

Серед інноваційних підходів до організації практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у ЧНУ імені Петра Могили за спеціальністю А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) виокремлюємо:

1. Розроблене сучасне нормативно-правове та науково-методичне забезпечення практичної підготовки здобувачів освіти, що відповідає соціокультурним та освітнім викликам.

2. Інтегрований підхід до організації видів практик, що передбачає синергію наукового та практичного складників, кожен з яких знаходить відображення у змісті практики та звітних документах.

3. Системна, послідовна організація роботи зі здобувачами освіти щодо практичної підготовки, що включає обов'язкове проведення настановчої конференції на початку практики і звітної конференції після її закінчення, моніторингу за результатами проходження практики.

4. Упровадження онлайн-практики як однієї з форм проведення в умовах дистанційного навчання та воєнного стану із зміною форм, методів і прийомів роботи.

5. Створення умов для формування та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти шляхом самостійного добору ними баз практик відповідно до здібностей та професійних інтересів.

6. Тісна взаємодія з роботодавцями та стейкхолдерами з питань формування реєстру баз практичної підготовки, потреб регіонального ринку праці.

7. Проведення публічних, гостьових лекцій провідними фахівцями галузі як підготовчий етап до проведення онлайн-практики, удосконалення фахової майстерності та педагогічної техніки.

8. Організація і проведення практики на базі закладів вищої освіти м. Миколаєва, Миколаївської області та інших областей України.

Програма проходження виробничої (педагогічної практики) у закладах вищої освіти є навчально-методичним документом, який розроблений робочою групою викладачів кафедри історії у відповідності до Конституції України від 28.06.1996 р.; Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р.; Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р.; Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: Наказ МОН України №93 від 08.04.1993 р.; Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти: Наказ МОН України № 1669 від 26.12.2017 р.; Положення про організацію освітнього процесу в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили від 31.08.2022 р.; Положення про проведення практики в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили від 27.08.2020 р.; освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство).

Відповідно до навчального плану здобувачі ступеня магістр другого курсу спеціальності А4 «Середня освіта» предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) проходять виробничу (педагогічну практику) за затвердженим графіком освітнього процесу денної форми навчання.

1. Опис освітньої компоненти

Найменування показника	Характеристика компоненти	
Найменування компоненти	Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти	
Спеціальність	А4 Середня освіта	
Предметна спеціальність	А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	
Освітня програма	Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	2	
Навчальний рік	2025-2026 н. р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	11	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття – годин самостійної роботи / практичної підготовки студентів	Денна форма	Заочна форма
	90 годин	
Відсоток аудиторного навантаження	-	-
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік	

2. Мета, завдання та результати виробничої (педагогічної практики) в закладах вищої освіти

2.1. Місце освітньої компоненти в освітній програмі

Програма освітньої компоненти «Виробнича (педагогічна практика) в закладах вищої освіти» відповідає вимогам освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)» щодо системи знань, вмінь та рівня їхньої сформованості, що має забезпечити набуття здобувачем вищої освіти особистісно-професійних якостей.

Контроль за роботою здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом складання диференційованого заліку. Оцінювання здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до шкали оцінювання.

Метою виробничої (педагогічної практики) в закладах вищої освіти - є апробація, поглиблення, закріплення та вдосконалення здобувачами при виконанні функцій викладача закладу вищої освіти набутих у процесі навчання теоретичних знань, умінь і навичок.

Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти розширює й поглиблює уявлення магістрантів про зміст, форми, специфіку навчальної діяльності та педагогічної практичної діяльності відповідно до типів навчальних закладів, суспільних та виробничих потреб і запитів. У **завдання** практики входить ознайомлення з нормативно-правовою базою практики (Положення про практику, договір із базою практики, наказ ректора про направлення на практику), вивчення структури, змісту освітнього процесу на факультеті політичних наук, на відповідній освітній програмі; ознайомлення зі специфікою роботи викладачів вищої школи, наставників (дорадників); набуття вмінь педагогічної комунікації зі здобувачами, здатності до

організації взаємодії в колективі; оволодіння навичками застосовувати ефективні методи навчання, опановувати вміння планувати, проводити, оцінювати різні види аудиторних занять, застосовувати набуті знання з мовознавства, літературознавства, психолого-педагогічних дисциплін для вирішення професійних завдань, а також усвідомлювати потребу оволодіти сучасними знаннями, вивчати педагогічний досвід та впроваджувати його у власній педагогічній практиці, виробляти потребу в постійному професійному самовдосконаленні.

Особливість виробничої (педагогічної практики) в закладах вищої освіти полягає в тому, що вона передбачає реалізацію наукової і педагогічної складників, кожен з яких знаходить відображення в змісті практики і звітних документах.

Відповідно до освітньої програми, проходження педагогічної практики сприяє формуванню у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати складні задачі, проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов організації освітньо-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.

ЗК8. Письмове й усне професійне спілкування державною мовою, вміння використовувати знання другої (іноземної) мови для навчальної та наукової діяльності.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності української та громадянської ідентичності, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

Компетентності спеціальності: фахові (ФК), предметні (ПК)

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу, забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК7. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК8. Здатність працювати у міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти предметної області з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ФК9. Вміння спрямовувати виховний процес, спираючись на набуті знання, психологічні особливості різних вікових груп учнів, моральні й духовні засади; здатність прищеплювати шанобливе ставлення до національних надбань і провадити громадянсько-патріотичне виховання

серед молоді; використовуючи історичний досвід людства, поєднувати національні й загальнолюдські цінності.

ПК1. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження.

ПК2. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК3. Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.

ПК4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК5. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учасника освітнього процесу, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ПК7. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.

ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання.

ПК9. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти.

2.2. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)» проведення виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти повинно забезпечити досягнення здобувачами таких програмних результатів навчання.

Загальні програмні результати:

загально-предметні (РН), фахові (ПРН)

РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН3. Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

РН4. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН5. Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

РН6. Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

РН7. *Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.*

РН8. *Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.*

РН9. *Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.*

РН10. *Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.*

РН11. *Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.*

РН12. *Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.*

РН13. *Демонструє здатність діяти автономно і в команді.*

РН14. *Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.*

РН15. *Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній, громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.*

РН16. *Інтегрує знання основ теорії держави і права, публічного, приватного права у професійну діяльність, проєктує знання з основ правознавства на історичні події, процеси та явища сьогодення.*

РН17. *Аналізує правові та інституціональні виміри співробітництва України та країн ЄС, виявляє перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України.*

РН18. *Проводить якісні та актуальні дослідження у вибраній галузі знань, оцінює розуміння ключових філософських підходів до теорії, методології, методів організації науково-дослідної діяльності, втілює наукові знання у практику.*

ПРН1. *Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії.*

ПРН2. *Знати і розуміти зміст основних напрямів і шкіл сучасної історичної науки, головних проблем у розвитку історіографії, основні аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого.*

ПРН3. *Характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів.*

ПРН4. *Аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС, виявляти перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України.*

ПРН5. *Орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, аналізувати суспільні явища й узагальнювати політичний досвід.*

ПРН6. *Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти.*

ПРН7. *Застосовувати для забезпечення суб'єкт-суб'єктного підходу в педагогічній діяльності навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, підтримування їх прагнення до саморозвитку, розкриття їх здібностей і пізнавальних можливостей.*

ПРН8. *Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу, на прийняття рішень.*

ПРН9. *Використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання),*

організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів

ПРН10. Визначати оптимальні зміст і форми професійного розвитку, критерії результативності власного навчання, працювати над саморозвитком та самовдосконаленням, активно долучатися до діяльності професійних спільнот.

ПРН11. Застосовувати в педагогічній діяльності наукові методи пізнання, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати та інтерпретувати результати, створювати моделі та вивчати їхню дієвість.

ПРН12. Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму.

ПРН13. Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

ПРН14. Здатність до співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, відомствами, організаціями, активної участі у командній роботі, безвідносно до фонових знань та бачень визначених завдань.

ПРН15. Здатність працювати результативно в групах, щоб локалізувати, отримати та опрацювати дані для вирішення завдання дослідження та брати відповідальність за організацію періодів роботи.

ПРН16. Застосовувати сучасні підходи, методи при вивченні актуальних питань розвитку громадянського суспільства.

3. Організація та керівництво практикою

Керівництво і виконання програми виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти забезпечує кафедра історії ЧНУ імені Петра Могили. Загальну організацію практики та контроль за її проходженням здійснюють керівники практики.

Кафедра:

- розробляє і рекомендує до використання робочу програму практики;
- закріплює керівника (керівників) практики від кафедри;
- визначає бази проведення практики здобувачів (кафедри), затверджуючи їх в установленому порядку;
- забезпечує здобувачів вищої освіти програмою практики, індивідуальним завданням проходження практики;
- здійснює контроль за організацією та проведенням практики здобувачів вищої освіти з дотриманням її термінів та змісту;
- проводить інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проходження практики;
- визначає склад комісії (не менше 3-х осіб) та організовує захист здобувачами освіти звітів з практики при складанні ними диференційованого заліку;
- проводить настановчу та підсумкову конференцію з питань педагогічної практики в ЗВО;
- заслуховує звіти керівників про проведenu роботу;
- розробляє заходи щодо удосконалення проведення практики магістрів;
- знайомить з особливостями організації науково-дослідної роботи відповідно до теми магістерської роботи або проблеми, над якою працює кафедра.

Керівник практики від кафедри:

- здійснює навчально-методичне та організаційне забезпечення практики: надає допомогу, проводить консультації;
- слідкує за проходженням здобувачами інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності безпосередньо на робочому місці практики;
- забезпечує здобувачів програмою практики, індивідуальним завданням, контролює його ведення;
- забезпечує постійний контроль за проходженням практики здобувачами та за дотриманням ними правил внутрішнього розпорядку;

- на основі виконання здобувачами робочої програми, завдань практики та складеними ними звітів приймає разом з комісією диференційований залік з практики. У бланку індивідуального завдання записує відгук керівника практики про проходження практики; підводить у навчальній групі підсумки проходження практики та представляє звіт на кафедру.

Перед початком практики зі здобувачами проводиться настановча конференція, метою якої є ознайомлення здобувачів освіти із програмою практики, базами практик та особливостями оформлення звітної документації.

Обов'язковим елементом настановчої конференції є інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проходження практики.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта» предметної спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» проводиться на базах практики, що забезпечують виконання програми практики.

Базами виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти є заклади вищої освіти за умови забезпечення ними виконання в повному обсязі навчального плану і програми практики, безпечних умов для її проведення. Визначення баз практики здійснюється адміністрацією ЗВО на основі договорів про співпрацю із закладами освіти незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати базу практики й пропонувати її для використання.

Практика триває 2 тижні (очна / заочна форма навчання) загальним обсягом 90 годин. Протягом цього терміну здобувачі зобов'язані виконати всі завдання практики згідно робочої програми. У випадку неможливості проходження практики у вказані в наказі терміни (через хворобу, сімейні обставини та ін.) здобувач зобов'язаний вчасно повідомити про це кафедру, керівника практики.

З метою якісного забезпечення виконання здобувачами програми практики,

здобувачі зобов'язані:

- отримати від керівника практики до початку її проведення консультації щодо основних вимог з організації практик, порядок її проходження, оформлення усіх необхідних документів;

- пройти інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проходження практики;

- ознайомитися зі змістом робочої програми, індивідуальним завданням;

- своєчасно прибути на базу практики і у повному обсязі виконувати усі завдання, передбачені робочою програмою практики;

- нести відповідальність за виконання роботи і дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку за місцем проходження практики, правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії;

- вести записи у бланку індивідуального завдання, здійснювати добірку теоретичного і практичного матеріалу для написання письмового звіту про практику;

- представити за тиждень до складання диференційованого заліку керівнику практики на рецензування письмовий звіт, заповнений бланк індивідуального завдання про виконання завдання практики та своєчасно у зазначений термін скласти у присутності комісії диференційований залік з практики;

- відвідувати відкриті заняття та заняття, які проводять викладачі кафедри;

- провести після відповідної підготовки не менше 1 залікового заняття (як правило, семінар). До кожного звітного заняття здобувач повинен готувати розгорнутий план-конспект, який після відповідного затвердження є необхідною умовою допуску до проведення звітного заняття;

- проводити фахові та психолого-педагогічні спостереження за ходом освітнього процесу та за окремими здобувачами вищої освіти;

- відвідувати навчальні заняття інших здобувачів-практикантів;

- готувати матеріали до звіту про проходження педагогічної практики.

4. Зміст освітньої компоненти

Денна форма

	Теми	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього
1	Складання індивідуального плану проходження практики та узгодження його з науковим керівником	4	2	6
2	Ознайомлення з нормативними документами, що регламентують організацію освітньо-виховного процесу ЗВО, ознайомлення з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри.	4	2	6
3	Вивчення досвіду викладання навчальних дисциплін під час відвідування аудиторних занять викладачів кафедри.	4	2	6
4	Ознайомлення із літературою та методичними розробками з навчальних курсів згідно програми та тематичного плану дисциплін.	4	2	6
5	Підготовка плану-конспекту лекційного (семінарського) заняття та затвердження його у керівника практики.	6	2	8
6	Самостійне проведення лекційних та семінарських занять із здобувачами освіти згідно індивідуального графіку.	6	2	8
7	Розробка елементів навчально-методичного забезпечення з дисципліни.	4	2	6
8	Позааудиторна робота зі здобувачами освіти. Проведення виховної години дорадника академічної групи, заходу професійного спрямування.	6	2	8
9	Відвідування занять інших здобувачів-практикантів, ведення записів занять, участь в подальшому обговоренні.	4	2	6
10	Психолого-педагогічне дослідження.	2	2	4
11	Навчання на онлайн-платформах.	2	2	4
12	Розробка буклету про інновації у викладанні історичних і правничих дисциплін.	2	2	4
13	Консультативна робота зі здобувачами освіти. Виконання індивідуальних завдань практики.	6	2	8
14	Підготовка звітної документації про проходження практики.	6	4	10
	Всього за курсом	60	30	90

Орієнтовне календарне планування на період проведення виробничої (педагогічної) практики

Перший тиждень:

Участь у настановній конференції з питань проходження педагогічної практики. Ознайомлення з нормативно-правовими та інструктивно-розпорядчими матеріалами з питань практики, із загальним планом практики та її основними завданнями, формами роботи, робочою та звітною документацією, вимогами до її оформлення. Складання індивідуального плану роботи. Ознайомлення з навчальним закладом / базовою кафедрою, спілкування з керівництвом закладу/кафедри, науково-педагогічними працівниками кафедр; опрацювання освітньої програми, навчальних планів освітньої програми; ознайомлення з організаційною, науковою і навчально-методичною роботою кафедр; вибір навчальних дисциплін для навчальної роботи, ознайомлення з навчальною робочою програмою, навчально-методичною літературою з дисципліни; відвідування лекцій, практичних, семінарських занять, індивідуальних та групових консультацій викладачів, інших здобувачів-практикантів. Вибір тем для проведення аудиторних занять. Планування розкладу пробних та залікових занять. Консультація з викладачем обраної

навчальної дисципліни. Вивчення наукових джерел і навчально-методичних матеріалів до теми заняття. Ознайомлення з роботою наставника групи здобувачів, знайомство зі здобувачами. Планування позааудиторного заходу. Проведення фрагменту пробної лекції або пробного практичного заняття. Обговорення пробних занять із викладачем та здобувачами-практикантами. Виконання дослідження психологічного характеру. Складання плану-конспекту позааудиторного заходу професійного спрямування. Участь у роботі кафедри, у заходах факультету. Ведення записів.

Другий тиждень:

Відвідування занять викладачів ЗВО та взаємовідвідування занять здобувачів-практикантів. Опрацювання навчально-методичної, наукової літератури, навчальних матеріалів із запланованого залікового аудиторного заняття. Складання плану-конспекту залікової лекції та плану-конспекту практичного заняття. Консультація з викладачем дисципліни. Підготовка презентацій. Проведення залікових аудиторних занять. Обговорення проведених занять. Написання самоаналізу та аналізу проведених занять. Проведення позааудиторного тематичного заходу професійного спрямування, робота зі здобувачами групи в ролі наставника. Проведення психолого-педагогічних досліджень, аналіз та узагальнення даних. Виготовлення буклету про інновації у викладанні історично-правничих дисциплін. Формування портфолію. Участь у роботі кафедри, заходах факультету. Ведення записів практики. Підготовка звітних матеріалів із педагогічної практики. Другий тиждень та впродовж наступного тижня після завершення практики: оформлення документації, подання матеріалів практики на кафедру. Захист педагогічної практики – за графіком кафедри.

У межах обсягу навчальних годин для ОК «Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти» передбачено індивідуальну та самостійну форми роботи.

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти в процесі проходження педагогічної практики охоплює такі види завдань:

1. Ознайомитися з нормативно-правовими та інструктивно-розпорядчими матеріалами з питань практики.
2. Скласти та узгодити з керівником практики від кафедри план проходження практики.
3. Ознайомитися з навчальним закладом, структурним підрозділом, керівництвом (деканом факультету, завідувачем кафедри) та науково-педагогічним персоналом.
4. Опрацювати освітню програму, навчальний план освітньої програми, індивідуальний план роботи викладача, робочі програми дисциплін циклу професійної підготовки, плани науково-дослідницької роботи, навчально-методичні матеріали кафедри.
5. Обрати навчальні дисципліни і теми для проведення навчальних занять.
6. Вивчити організацію самостійної роботи з обраних навчальних дисциплін.
7. Відвідати лекції, практичні, семінарські заняття викладачів, здобувачів-практикантів, індивідуальні та групові консультації, які проводять викладачі. Здійснювати кероване спостереження за педагогічним процесом. Оформити результати спостереження за визначеним алгоритмом.
8. Познайти з здобувачами освіти, у яких практикант буде проводити заняття і виконувати роботу наставника.
9. Підготувати конспект фрагменту одного пробного аудиторного заняття (лекція / практичне / семінарське заняття) з дисципліни історичного або юридичного циклу й розгорнуті конспекти двох залікових занять (лекція / практичне / семінарське заняття).
10. Провести фрагмент пробного аудиторного заняття з дисципліни за фахом.
11. Провести два залікових аудиторних заняття (лекцію / практичне / семінарське / лабораторне заняття) з мовознавчої та літературознавчої дисципліни. Вибір форми пробних і залікових занять здобувач погоджує з керівниками практики від кафедр.
12. Розробити зразки навчально-методичного забезпечення залікового заняття (пакет тестових завдань (30 тестів із п'ятьма варіантами відповідей, із яких – одна правильна) та інших видів завдань для здійснення контролю знань здобувачів (на вибір здобувача).

13. Брати участь в організаційній, навчально-методичній, науково-дослідницькій, культурно-освітній роботі кафедр і факультету.

14. Підготувати й провести зі здобувачами один позааудиторний захід професійного спрямування (засідання наукового студентського гуртка, літературного клубу, конкурс, відвідування музеїв, інтелектуальна гра, круглий стіл, перегляд кінофільмів, тематичних відеоматеріалів і їх обговорення, захід із апробації матеріалів магістерської роботи та ін.). Відвідати позааудиторний захід, підготовлений і проведений викладачами кафедр, факультету, здобувачами-практикантами.

15. Виконати дослідження психологічного спрямування.

16. Систематично заповнювати звіт практики.

17. Написати звіт про проходження практики й оформити пакет звітної документації.

Індивідуальна робота здобувача передбачає також здобуття фахових компетентностей через навчання на освітніх онлайн-платформах.

Самостійна робота здобувача вищої освіти-практиканта передбачає:

- організацію власної навчальної і науково-педагогічної діяльності;
- опрацювання науково-теоретичних, навчально-методичних, дидактичних матеріалів для підготовки й проведення навчальних занять;
- добір наукових, науково-інформаційних, медіатекстів для навчально-методичного забезпечення запланованих видів роботи;
- підготовку презентації до занять;
- укладання бібліографії, анотованого списку літератури;
- вивчення інноваційного педагогічного досвіду.

5. Вимоги до оформлення документації

Після закінчення практики здобувачі освіти спеціальності 014 «Середня освіта» предметної спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» оформлюють і подають на кафедру історії ЧНУ імені Петра Могили звітну документацію, визначену програмою практики. Зміст звітної документації розкриває компетентності здобувача вищої освіти, сформовані ним у вирішенні питань, визначених метою і завданням практики. Звітна документація оформляється індивідуально кожним здобувачем освіти. Звіт вміщує відомості про виконання здобувачем вищої освіти всіх розділів програми практичної підготовки та індивідуального завдання, питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється відповідно до вимог, встановлених програмою практики та методичними рекомендаціями.

Звітна документація з практики повинна містити такі складники:

1. Портфоліо практиканта:

- розгорнутий конспект однієї залікової лекції з дисципліни (в письмовому та електронному варіантах);
- розгорнутий конспект одного залікового практичного заняття з дисципліни (в письмовому та електронному варіантах);
- пакет тестових завдань (30 варіантів) дисципліни (5 варіантів відповіді, одна з яких – правильна) в письмовому та електронному варіантах;
- зразки навчально-методичного забезпечення, виготовлені до залікових занять;
- самоаналіз проведених залікових занять і протоколи обговорення проведених залікових занять;
- письмовий аналіз відвіданого заняття;
- план-конспект позааудиторного заходу професійного спрямування;
- буклет про інновації у викладанні історичних та правничих дисциплін.

2. Звіт здобувача про проходження виробничої (педагогічної) практики, у якому послідовно описано всі етапи виконаної роботи. Звіт завіряє керівник практики від кафедри.

Структура звіту:

а) вступ, у якому стисло розкривається роль, місце і мета проведеної практики в системі професійної підготовки майбутнього викладача (основні принципи організації практики; основні

завдання практики; визначення професійних умінь і навичок, які повинні формуватися та вдосконалюватися під час практики);

б) основна частина (результати навчальної, методичної, організаційної, культурно-освітньої роботи здобувача; кількість відвіданих та проведених аудиторних та інших видів занять, оцінки за залікові заняття; відвідані й проведені позааудиторні заходи; результати проведених психолого-педагогічних досліджень; навчання на онлайн платформах);

в) висновки (результати виконання завдань практики, зауваження й рекомендації щодо організації, удосконалення та поліпшення умов педагогічної практики, самооцінка здобувача щодо ефективності застосування теоретичних знань із фахових дисциплін і дисциплін психолого-педагогічного циклу в конкретному освітньому середовищі).

Здобувач додає до звіту заповнений бланк індивідуального завдання, у якому зафіксовано план індивідуальної роботи здобувача, проведені пробні й залікові аудиторні заняття, інші види виконаної роботи і виставлені оцінки; письмовий звіт про проходження практики, підписаний і оцінений керівником від кафедри.

3. Характеристику здобувача-практиканта з оцінкою керівника від кафедри, засвідчену підписом керівника бази практики і завірену печаткою закладу освіти / деканату, на базі якого проходив практику здобувач (окрім практикантів, які проходили практику в ЧНУ імені Петра Могили).

4. Сертифікат про навчання на онлайн-платформах (за наявності).

5. Матеріали психолого-педагогічних досліджень.

Оформлення звіту про практику (титульний аркуш, зміст, поділ матеріалу на параграфи і т.д.) здійснюється згідно з встановленим зразком. Об'єм звіту повинен складати не менше 20 сторінок. Друк – комп'ютерний, на 1 стороні листа формату А4, шрифт – типу Times New Roman Суг, розмір 12-14, в 1.5 інтервали; поля сторінки: зліва – 3 см, зверху, знизу, справа – по 2 см; нумерація сторінок – зверху справа.

6. Підведення підсумків виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти

Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування керівникові практичної підготовки від кафедри та захищається здобувачем (з диференційованою оцінкою) під час звітної конференції перед комісією у складі науково-педагогічних працівників, як правило, членів робочої групи ОПП «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство». Оцінка за практику вноситься у заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача за підписами членів комісії. Здобувачу, який не виконав програму практики без поважних причин може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених кафедрою.

Підсумки проходження здобувачами виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти обговорюються на засіданні кафедри історії ЧНУ імені Петра Могили, ради факультету політичних наук.

7. Форми та методи контролю за проходженням виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти

Система поточного та підсумкового контролю виконання основних завдань практики передбачає:

- перевірку роботи здобувача під час практики з боку керівника практики;
- інформування здобувачем керівника про хід практики;
- написання письмового звіту здобувачами-практикантами про виконану ними роботу під час виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти;
- звіт здобувача-практиканта перед кафедральною комісією про результати виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти.

8. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Диференційованій оцінці підлягають всі завдання, що виконує магістр-практикант. Усі аудиторні заняття, проведені практикантом, оцінюються як за змістом, так і за дотриманням методики викладання. Диференційована оцінка повинна враховувати рівень виконання завдань практики та зміст представлених документів.

Основними критеріями оцінювання результатів виробничої (педагогічної) практики у закладах вищої освіти є:

- ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь;
- рівень теоретичного осмислення магістрантами своєї практичної діяльності (її завдань, змісту, методів, результатів, труднощів);
- рівень професійної та суспільної спрямованості майбутніх викладачів, зокрема інтерес до педагогічної професії, активність, відповідальне і творче ставлення до роботи тощо.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно рівень компетентності – високий (конструктивно-варіативний) здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні й залікові заняття на високому методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики і подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, захистив зміст своєї роботи. Практикант володіє матеріалом у повному обсязі, вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені робочою програмою, виявив креативність у розумінні й творчому використанні здобутих знань та вмінь. Здобувач здатний характеризувати організацію й функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти, аналізувати навчально-методичні матеріали, проводити педагогічне й психологічне дослідження та їх аналіз, брав участь у заходах кафедр та факультету.
82-89	Добре	B	Добре рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні та залікові заняття на належному методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, проаналізував отримані результати, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант

			частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти.
75-81		C	Добре рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні та залікові заняття на належному методичному рівні, але інноваційні підходи та методи застосовував частково, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, але аналіз результатів неповний; пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти. Здобувач демонструє навички роботи з навчально-методичними матеріалами.
67-74	Задовільно	D	Задовільно рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач повністю або частково виконав план педагогічної практики, прозвітувався перед науковим керівником, подав матеріали педагогічної практики, але не в повній мірі відобразив зміст своєї роботи під час практики, допустив неохайність в оформленні звітної документації; захистив зміст своєї роботи. Практикант дає неповну характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Здобувач провів пробні й залікові заняття з дисциплін, але виявив недостатні теоретичні знання й методичні вміння в процесі проведення й аналізу занять. Здійснив педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.
60-66		E	Задовільно рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач виконав план педагогічної практики частково, прозвітував перед керівником, подав матеріали педагогічної практики, але допустив суттєві недоліки у викладі, неповноту відображення своєї діяльності, неохайність в оформленні документації, непереконливо захистив результати своєї роботи. Провів пробні та залікові заняття на недостатньому навчальному, науковому та методичному рівні. Проведений позааудиторний захід не мав професійного спрямування або належної організації. Практикант дає часткову характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Провів педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.

35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно незадовільно з можливістю повторного проходження педагогічної практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здобувач частково виконав (або не виконав) план педагогічної практики, не подав керівникові необхідні матеріали, не захистив результати педагогічної практики
1-34		F	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здобувач не виконав завдань педагогічної практики, не провів пробних і залікових занять, не подав звітних матеріалів практики

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№ п/п	Вид роботи	Бали
1	Звіт про проходження практики і презентація портфолію.	25
2	Проведення лекційних та семінарських занять із здобувачами освіти згідно індивідуального графіку.	10
3	Конспекти залікових (лекційних, семінарських) занять.	10
4	Письмовий аналіз відвіданих занять.	10
5	Розробка елементів навчально-методичного забезпечення.	10
6	Позааудиторна робота зі здобувачами освіти. Проведення виховної години дорадника академічної групи, заходу професійного спрямування.	10
7	Навчання на онлайн-платформах (наявність сертифікату).	5
8	Психолого-педагогічне дослідження.	10
9	Буклет про інновації у викладанні історичних і правничих дисциплін.	10
	Разом	100

9. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Основний закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (із змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про освіту: Закон України від 25.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
5. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#n8>
7. Концепція розвитку педагогічної освіти / МОН України / Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

8. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.03.2021 № 610. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/325-610_vikladaci_zakladiv_visoi_osviti.pdf

9. Проект стандарту вищої освіти зі спеціальності «Середня освіта» на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuyedo-gromadskogo-obgovorenniya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-standartu-vishoyi-osvitizi-specialnosti-014-serednya-osvita-na-drugomu-magisterskomu-rivni-vishoyi-osviti>

Основна:

1. Базиль Л. О. Значення лекційного курсу у формуванні мовної особистості студента. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19666808.pdf>

2. Будник О. Використання методик змішаного навчання у закладі вищої освіти. Обрії, 2018. № 1 (46). С. 4-11.

3. Кайдалова Л. Г., Науменко Н.В. Методика викладання у вищій школі: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків, 2021. 46 с

4. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.

5. Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.

6. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

7. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с.

8. Теорія і методика викладання в вищій школі. Практикум з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові данні. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 38 с.

Додаткова:

1. Давидюк. Р.П. Методика викладання історії у вищій школі. Навчальний посібник. Рівне: РДГУ, 2018. 134 с

2. Ефендієва С. М., Знаменська І.В., Гончарова Є.Є. Вебінар як дистанційна форма підвищення кваліфікації педагогічних працівників. URL: http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/15547/1/Vebinar_yak_dystantsiyna_forma_pidvyshchennya_kvalifikatsiyi_ped_ahohichnykh_pratsivnykiv.pdf.

3. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.

4. Інноваційні методи проведення занять: метод. посіб. Автор-укладач Кожухар О.А. Чернігів, 2017. 24 с.

5. Інструктивні рекомендації про порядок організації та проведення міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій та семінарів студентів і молодих учених. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/1130>.

6. Кашкарьов Г.В. Теоретичні та практичні аспекти компетентнісного підходу до підготовки вчителів правознавства: монографія. Донецьк: Ландон–XXI, 2011. 243 с.

7. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності 014.02 Середня освіта (Історія). – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2019. – 26 с.

8. Методика викладання історії та історичних дисциплін. Словник – довідник : навч. посіб. уклад. Л. Г. Яновська. Одеса : 2020. 100 с.

9. Методичні рекомендації з підготовки написання есе з історії України. <https://kiu.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites.pdf>.

10. Новий науково-освітній простір з огляду підвищення якості підготовки фахівців у закладах вищої та фахової передвищої освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Рівне–Чернівці, 2023. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6f8969b0-7f05-4e3f-beae-ffffae7e96cb4/content>
11. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: збірник статей викладачів-слухачів курсів підвищення кваліфікації. Наук. керівник: д. пед. н., проф. А. В. Семенова. Одеса, 2018. 147 с. URL: <https://www.pedagogic-master.com.ua/public/document/2018.pdf>
12. Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика: словник / укл. М. П. Вовк, Ю. В. Грищенко, С. О. Соломаха, Н. О. Філіпчук, С. В. Ходаківська; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 328 с.
13. Підберезних І.Є., Яра О.С. Питання правового забезпечення академічної доброчесності здобувачами освіти // Юридичний науковий електронний журнал. Запорізький національний державний університет, 2023. № 7. С. 569-571. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/130>
14. Підберезних І.Є. Чинники правового забезпечення академічної доброчесності в контексті питань національної безпеки в Україні // Держава та регіони. Серія: Право, 2023 р., № 3 (81). С. 239-248. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.3.39>
15. Підберезних І.Є., Яра О.С. Принципи академічної доброчесності в Україні // Право та державне управління. 2023 р., № 2. С. 308-312. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.2.44>
16. Прищак, М. Д., Залюбівська О.Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
17. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.
18. Стеценко Н.М. Ділова гра як метод формування професійної спрямованості майбутніх менеджерів освіти. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle>.
19. Стинська В., Карпенко О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка». 2021. № 12 (44). С. 172–177.
20. Стинська В., Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. Гірська школа українських Карпат. 2020. № 22. С. 145 – 150.
21. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Нові технології навчання. 2020. Вип. 94. С. 321–326.
22. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Гірська школа українських Карпат. 2021. № 24. С. 100– 104.
23. Швирка В.М. Квест як сучасна технологія навчання у вищій школі. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. 2019. № 6 (329), жовтень. Ч. 2. С. 135-141.
24. Чикова В. В. Методика викладання права. К.: КНЕУ, 2010. 428 с.
25. Якимова Л.М. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці Технодрук, 2019. 177 с.
26. Ярошук Л. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навч. посіб. Луцьк, 2010. 308 с.
27. Rusyn H., Stynska V., Matsuk L., Korostelova Y., Stetsyk S. Efficiency of the project method in the development of professional competencies in future teachers. Revista de la universidad del Zulia. 3ª época. Año 12. N° 35, 2021. P. 303 – 321.
28. Stynska V., Kondur O. Strategies of professional preparation of the competitive specialist in the conditions of information environment. Contemporary technologies in the educational process: monografia. Publishing House of Katowice School of Technology. 2020. С. 75–81.

Інформаційні ресурси:

1. Вебсайт МОН. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
2. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/>

3. Книга-мандрівка. Україна. URL: <https://www.youtube.com/@Knyga-mandrivka/videos>
4. Онлайн курси - освітня платформа України Prometheus: <http://prometheus.org.ua>
5. Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили. URL: <https://chmnu.edu.ua/biblioteka/>
6. Освітньо-науковий портал «Педагогічна майстерність викладача вищої школи». URL: <https://www.pedagogic-master.com.ua>
7. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
8. Український проєкт «Якість освіти». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna>
9. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/академічнадобросність>

Зразок оформлення першої сторінки звіту про виконання практики

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Факультет політичних наук
Кафедра історії**

ЗВІТ

про виконання програми
виробничої (педагогічної) практики в закладах вищої освіти

Здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Групи _____

Спеціальність А4 Середня освіта

Предметна спеціальність А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

Освітній рівень - другий (магістерський)

База практики - _____

Керівник практики
від бази практики

(посада, прізвище, ініціали)

Керівник практики від
закладу вищої освіти

(посада, прізвище, ініціали)

Звіт захищений

« _____ » _____ 202_ р.

(підпис)

Миколаїв – 202_

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

**Індивідуальне завдання на практику
Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти**

Здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет політичних наук

Кафедра історії

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність A4 «Середня освіта»

Предметна спеціальність A4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

6 курс, група _____

Календарний план проходження практики

№ з/п	Завдання	Строк виконання завдання	Примітка
1	2	3	4
1	Інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності.		
2	Ознайомлення з нормативними документами, що регламентують організацію освітньо-виховного процесу ЗВО, ознайомлення з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри.		
3	Вивчення досвіду викладання навчальних дисциплін під час відвідування аудиторних занять викладачів кафедри.		
4	Ознайомлення із літературою та методичними розробками з навчальних курсів згідно програми та тематичного плану дисциплін.		
5	Підготовка плану-конспекту лекційного (семінарського) заняття та затвердження його у керівника практики.		
6	Самостійне проведення лекційних та семінарських занять із здобувачами освіти згідно індивідуального графіку.		
7	Розробка елементів навчально-методичного забезпечення з дисципліни.		
8	Позааудиторна робота зі здобувачами освіти. Проведення виховної години дорадника академічної групи, заходу професійного спрямування.		
9	Відвідування занять інших здобувачів-практикантів, ведення записів занять, участь в подальшому обговоренні.		
10	Психолого-педагогічне дослідження.		
11	Навчання на онлайн-платформах.		
12	Розробка буклету про інновації у викладанні історичних і правничих дисциплін		
13	Консультативна робота з керівником практики. Виконання індивідуальних завдань практики.		
14	Підготовка звітної документації про проходження практики.		

Керівники практики:

від ЧНУ ім. Петра Могили _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка

підприємства, організації, установи «_____» _____ 202____ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка

Підприємства, організації, установи «_____» _____ 202____ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства,
організації, установи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Печатка

Висновок керівника практики від ЧНУ імені Петра Могили про проходження практики

Дата складання заліку «_____» _____ 202____ року

Оцінка:

за національною шкалою _____

(словами)

кількість балів _____

(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від ЧНУ ім. Петра Могили

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Примітка: Індивідуальне завдання – перший аркуш у звіті студента (двосторонній при роздрукуванні)

План-конспект лекції з дисципліни

(назва дисципліни)

на тему _____
 проведеної для здобувачів __ «_____» _____ 20 _____ р.

I. Мета:

Рекомендації:

1. Визначити, виходячи із змісту робочої навчальної програми дисципліни, конкретний результат, який планується досягти. Наприклад, формування у студентів: - наукових, методологічних знань про ...; - розуміння понять, теорій, закономірностей, підходів, ...; - ціннісних уявлень про ...; - особистісного ставлення до ...

2. Навчальна мета може включати декілька завдань як освітнього, так і виховного і розвивального напрямів. Визначити основні завдання.

II. Методи, прийоми, засоби:

Рекомендації:

1. Зазначити, які методи, прийоми, засоби навчання застосовуються під час лекції для досягнення поставленої мети і визначених завдань. Наприклад: - методи, прийоми передачі та обміну словесною інформацією (бесіда, мозкова атака, дискусія, ...); - методи, прийоми переконування (апеляція до висловлювань відомих людей, наведення доказів, висловлювання аргументів «за» і «проти», апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів, ...); - методи, прийоми розвитку розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, розрізнення, аналогія, узагальнення, екстраполяція, міркування, дедукція, індукція ...).

2. Навести перелік інформаційних технологій, які застосовуються під час викладання певних розділів лекції.

III. Наочність, технічні засоби навчання:**IV. Основні питання лекції (не більше чотирьох на одну лекцію):**

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

V. Рекомендована література (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки):

Основна

1. _____
2. _____
3. _____

Додаткова

1. _____
2. _____

VI. Зміст лекції:

Вступна частина _____

Основна частина _____

Заклучна частина _____

Дата _____ Підпис практиканта _____

**План-конспект
семінарського заняття**

з дисципліни _____ (назва дисципліни)
на тему _____ проведеного в групі
«_____» _____ 20 _____ р.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Мета: _____

II. Завдання, план виконання завдань: _____

III. Навчально-методичне забезпечення заняття (наочність, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання): _____

IV. Рекомендована література, основна і додаткова (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки): _____

V. Короткий опис змісту кожного пункту завдання: _____

VI. Тестовий контроль (перелік тестових завдань за темою заняття): _____

VII. Завдання на самостійну роботу: _____

VIII. Форма звіту про виконане заняття: _____

Дата _____

Підпис практиканта _____

СХЕМА АНАЛІЗУ ЛЕКЦІЇ

Кафедра _____
Лектор _____
Навчальна дисципліна _____
Тема лекції _____

1. Змістовність лекції

- відповідність лекції змісту програми і навчальному плану;
- науковий рівень, відповідність новітнім досягненням в галузі українського мовознавства, літературознавства, методики навчання;
- наявність узагальнень, переконливість;
- відображення дискусійних питань, постановка наукових проблем.

2. Професійна спрямованість

- формування професійного світогляду здобувачів на лекції;
- розширення соціальної сутності проблемних питань;
- зв'язок лекційного матеріалу з професійними інтересами підготовки викладачів ЗВО.

3. Методичний рівень

- застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів;
- використання елементів зворотного зв'язку;
- наявність міжпредметних і міжтематичних зв'язків при викладанні лекційного матеріалу.

4. Структура лекції

- формулювання мети;
- наявність плану;
- чітка композиція (вступ, основна частина, висновки);
- відокремлення кожного питання плану при послідовному викладенні лекції;
- виділення головних ідей і моментів.

5. Стиль викладу лекції

- ясність, чіткість і доступність викладення думок;
- темп викладення матеріалу;
- наочність інформації;
- застосування мультимедійних засобів;
- наявність контакту з аудиторією.

6. Майстерність лектора

- рівень вільного володіння лекційним матеріалом;
- емоційність, культура мовлення;
- рівень педагогічної техніки;
- рівень педагогічної комунікації зі здобувачами.

Дата _____

П.І.Б. рецензента _____ (підпис)

СХЕМА АНАЛІЗУ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Кафедра _____

Викладач _____

Навчальна дисципліна _____

Тема заняття _____

1. Змістовність практичного заняття

- відповідність теми практичного заняття змісту робочої програми;
- рівень досягнення мети практичного заняття;
- обсяг розкриття питань плану практичного заняття.

2. Структура практичного заняття

- визначення теми заняття;
- визначення мети діяльності;
- організація процесу навчання здобувачів;
- організація зворотного зв'язку на етапах закріплення відповідного навчального досвіду;
- організація об'єктивного контролю навчальної діяльності здобувачів на практичному занятті;
- надання методичних вказівок для самостійного виконання практичного завдання;

3. Методичний рівень

- застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів;
- роз'яснення проблемних питань навчального матеріалу;
- використання інформаційно-комп'ютерних технологій;
- наявність елементів управління ходом проведення практичного заняття;
- використання елементів зворотного зв'язку на всіх етапах засвоєння навчальної інформації;
- наявність методичних вказівок до самостійного виконання практичного завдання;
- наявність тестів для самоконтролю.

4. Професійна спрямованість практичного заняття

- формування професійного світогляду здобувачів на занятті;
- розширення соціальної сутності проблемних питань;
- формування навичок критичного мислення;
- зв'язок практичного матеріалу з професійними інтересами підготовки викладача.

5. Педагогічна майстерність викладача

- рівень вільного володіння практичним матеріалом;
- уміння мотивувати здобувачів до активної навчальної діяльності;
- уміння організувати дискусію та обговорення навчального матеріалу;
- культура мовлення викладача;
- рівень педагогічної комунікації зі здобувачами.

Дата _____

П.І.Б. рецензента (підпис)